Κώστα Σταμάτη,
καθηγητή φιλοσοφίας του δικαίου
στο Τμήμα Νομικής του ΑΠΘ

Προς τις Κυρίες και τους Κυρίους Βουλευτές, Υπόμνημα επί του νομοσχεδίου για το ελληνικό Πανεπιστήμιο

Αξιότιμοι Κύριοι και Κυρίες Βουλευτές.

Κατατίθεται προς ψήφιση νομοσχέδιο σαρωτικής μεταβολής του πανεπιστημιακού τοπίου στη χώρα μας. Το νομοσχέδιο κατατίθεται μέσα στο καλοκαίρι, μόνο και μόνο για να ψηφισθεί εσπευσμένα και χωρίς ουσιαστική συζήτηση, παρά την καθολική αντίδραση της ελληνικής πανεπιστημιακής κοινότητας. Το κείμενο αυτό ατυχώς απηχεί προς το πολύ χειρότερο συναφή δέσμη ιδεών, που έχει εξαγγείλει προ μηνών η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας και Διά Βίου Μάθησης. Η εν λόγω δέσμη ιδεών έχει αποτελέσει έκτοτε αντικείμενο ζωηρής και αυθεντικής διαβούλευσης στα Τμήματα και τις Συγκλήτους των ΑΕΙ όλης της χώρας. Η ελληνική πανεπιστημιακή κοινότητα έχει κρίνει νηφάλια και τεκμηριωμένα, με πλείστα ψηφίσματα των Συγκλήτων, ότι η δέσμη αυτή διαπνέεται από επίφοβες κεντρικές ιδέες, οι οποίες και μεγεθύνονται τα μάλα στο υπό κρίση νομοσχέδιο. Επί όλων αυτών, παρακαλούμε θερμά να λάβετε υπ' όψιν Σας τα ακόλουθα.

Ι. Ένα ολιγαρχικό, αδιαφανές και θεσμικά ανέλεγκτο σύστημα διοίκησης

Ύστερα από τη μεγάλη μεταρρυθμιστική τομή του 1982, το ισχύον στην Ελλάδα σύστημα διοίκησης των ΑΕΙ έχει προσαρμοσθεί επιτυχώς στη συνταγματική επιταγή του άρθ. 16§5 για «πλήρη αυτοδιοίκηση». Η αυτοδιοίκηση των ΑΕΙ διαδέχθηκε με τρόπο εποικοδομητικό το προϊσχύσαν, άκρως ιεραρχικό πρότυπο διοίκησης αποκλειστικά από καθηγητές κατόχους της περίφημης έδρας. Το αυτοδιοίκητο των ΑΕΙ, μαζί με την ακαδημαϊκή ελευθερία, επέτρεψαν ύστερα από τη Μεταπολίτευση μία πρωτόγνωρη άνθηση των επιστημών και της ανώτατης εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Το αυτοδιοίκητο έχει εμπεδωθεί στον ακαδημαϊκό πολιτισμό της χώρας μας, χάρη σε όργανα ευρείας σύνθεσης με γενικό τεκμήριο αρμοδιότητας, με μέλη αιρετά και με θητεία κατά κανόνα ενιαύσια (Γενική Συνέλευση Τομέα και Τμήματος, Σύγκλητος).

Χωρίς πειστική επιχειρηματολογία κρίνεται αφοριστικά από την Κυρία Υπουργό ότι το σύστημα αυτοδιοίκησης του Πανεπιστημίου έχει καταστεί απαρχαιωμένο. Φαινόμενα σποραδικά και μεμονωμένα παρουσιάζονται περίπου ως γενικευμένη καθημερινή κατάσταση: φαινόμενα βίας, κομματισμού και ευνοιοκρατίας, καθώς και διαφωνίες των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας. Αλλά τέτοια φαινόμενα χαρακτηρίζουν σε πολύ

μεγαλύτερο βαθμό και το ίδιο το πολιτικό σύστημα της χώρας, χωρίς ωστόσο να διανοηθεί κανείς να προτείνει στα σοβαρά την κατάργηση της δημοκρατίας!

Με την παραπάνω αυθαίρετη αφετηρία το σχέδιο νόμου εισηγείται ένα αντιδημοκρατικό σχήμα διοίκησης. Αυτό προσιδιάζει σε εταιρία ή ΔΕΚΟ και πάντως όχι σε αυτοκυβερνώμενη κοινότητα ίσων και ελεύθερων ακαδημαϊκών συναδέλφων (κυριολεκτικά collegium), που συναποφασίζουν για τις κοινές υποθέσεις με γνώμονα το γενικό συμφέρον της κοινωνίας πριν απ' όλα για μόρφωση των παιδιών της. Προτείνει απερίφραστα συγκεντρωτική και ολιγομελή διοίκηση του Πανεπιστημίου. Με μακράς χρονικής διάρκειας θητείες, χωρίς καμία δυνατότητα ελέγχου της κορυφής από τα μέλη και τις συνιστώσες της πανεπιστημιακής κοινότητας και δίχως θεσμικά αντίβαρα στο κυοφορούμενο σύστημα ανέλεγκτης εξουσίας. Ο καθείς γνωρίζει, ωστόσο, ότι ο συνδυασμός αυτών των γνωρισμάτων υποθάλπει εξ αρχής την πιθανότητα συστηματικής αυθαιρεσίας, νεποτισμού, συναλλαγής και μισαλλόδοξης άσκησης της εξουσίας.

α) Το Συμβούλιο του Ιδρύματος

Προτείνεται ένα ολιγαρχικό όργανο διοίκησης, παντοδύναμο λόγω αυξημένων αρμοδιοτήτων (στο μακροσκελέστατο άρθρο 8). Σ' αυτό θα μετέχουν 7 μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας άμεσα εκλεγμένα από τους καθηγητές του Ιδρύματος και μόνον αυτούς. Καμία πρόνοια δεν λαμβάνεται για αντιπροσωπευτικότητα του σώματος αυτού κατά Σχολή. Ελλοχεύει έτσι ο πραγματικός κίνδυνος τα εκλεγμένα μέλη του Συμβουλίου να προέρχονται μονάχα από το απείρως πολυπληθέστερο Τμήμα ενός ΑΕΙ, δηλ. αυτό της Ιατρικής! Ως προσόν εκλογιμότητας ορίζεται ότι οι υποψήφιοι πρέπει να έχουν «διοικητική εμπειρία στον δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα». Με αντιφατικό τρόπο, όμως, σε άλλο σημείο του νομοσχεδίου, απαγορεύεται –και ορθώς– σε καθηγητές πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης να μετέχουν με οποιονδήποτε τρόπο σε *ιδιωτικές* εταιρίες. Τι είδους καθηγητές λοιπόν θα μπορεί να είναι υποψήφιοι για το Συμβούλιο αυτό; Προφανώς μόνο καθηγητές «πλήρους απασχόλησης», οι οποίοι ασκούν παράλληλα ελεύθερο επάγγελμα ή μετέχουν ευθέως σε διοίκηση ιδιωτικών επιχειρήσεων, π.χ. ιδιωτικών κλινικών.

Στο Συμβούλιο αυτό θα μετέχει επίσης ίσος αριθμός ατόμων (7), που προέρχονται *έξωθεν* της πανεπιστημιακής κοινότητας. Ήδη εδώ εντοπίζεται μία εξόφθαλμη παραβίαση της συνταγματικής απαίτησης για «πλήρη αυτοδιοίκηση» του Πανεπιστημίου. Κάποιοι θα συγκυβερνούν την πανεπιστημιακή κοινότητα, θα συννομοθετούν μάλιστα κανονιστικά κείμενα, μολονότι εξωτικοί και παντελώς άσχετοι προς αυτή, χωρίς να εκλέγονται με άμεση εκλογή από αυτή και δίχως να λογοδοτούν σ' αυτήν! Η συνταγματική παρεκτροπή καθίσταται ακόμη πιο ανυπόφορη, επειδή το Συμβούλιο αυτό θα διαθέτει εξαιρετικά αποφασιστικές αρμοδιότητες κάθε είδους. Σημειωτέον ότι ο Πρόεδρος και ο αναπληρωτής του σ' αυτό το Συμβούλιο θα είναι μονάχα *εξωτερικά* μέλη του. Καλόπιστος αναγνώστης πείθεται ότι πρόκειται ξεκάθαρα για *σύστημα ετεροδιοίκησης* και όχι βέβαια «πλήρους αυτοδιοίκησης» του Πανεπιστημίου.

Το Συμβούλιο δεν θα ελέγχεται από τη Σύγκλητο του Ιδρύματος ούτε θα λογοδοτεί σ' αυτή. Η θητεία των μελών του μπορεί να εκτείνεται έως 12 χρόνια (δύο εξαετίες)! Αλλά τόσο μακρά παραμονή σε όργανο αποφασιστικής άσκησης εξουσίας αποτελεί φυτώριο συναλλαγής, διαφθοράς και αυταρχισμού. Το Συμβούλιο συγκεντρώνει αρμοδιότητες: α) *επιτελικές*, όπως η στρατηγική και η ερευνητική πολιτική του Ιδρύματος, β) *διοικητικές*, όπως η εποπτεία του Ιδρύματος, γ) *οικονομικές*, όπως η έγκριση προϋπολογισμού, αλλά και δ) *κανονιστικές*, όπως η κατάρτιση του Οργανισμού του Ιδρύματος και η έγκριση του Εσωτερικού Κανονισμού του. Ως προς το τελευταίο σημείο λανθάνει και πάλι μία εσωτερική αντίφαση του νομοσχεδίου, διότι οι δύο αυτές κανονιστικές αρμοδιότητες κατά σύγχυση αρμοδιοτήτων φαίνεται να ανατίθενται και στον Πρύτανη!

Τι είδους όργανο προορίζεται να είναι το ομιχλώδες αυτό Συμβούλιο; Θα είναι όργανο εποπτικό; Αλλά τα ΑΕΙ τελούν κατά το Σύνταγμα «υπό την εποπτεία του Κράτους» (άρθ. 16§5), δηλαδή του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργείου. Η αρμοδιότητα αυτή δεν μπορεί να εκχωρείται στα ίδια τα ΑΕΙ, πολύ λιγότερο σε κάποιο Συμβούλιο, διότι έτσι το Ίδρυμα θα συγκέντρωνε τις ιδιότητες του ελέγχοντος και του ελεγχόμενου. Το Συμβούλιο τούτο θα έχει εκτός από εκτελεστικές και κανονιστικές αρμοδιότητες. Αλλά κι αυτό επίσης αντιβαίνει στο Σύνταγμα, αφού τα μέλη του που δεν είναι πανεπιστημιακά πρόσωπα, αλλά ιδιώτες, δεν μπορούν να συμπράττουν σε θέσπιση κανόνων για αυτοδιοικούμενο νομικό πρόσωπο *δημοσίου* δικαίου. Με ποια νομιμοποίηση λοιπόν, με ποια γνωστική ή άλλη αρμοδιότητα πρόσωπα *άσχετα* προς την ανώτατη εκπαίδευση (π.χ. οικονομικοί παράγοντες, πολιτευτές, δήμαρχοι, μητροπολίτες) θα συναποφασίζουν για ζητήματα που αγνοούν βαθύτατα, όπως η στρατηγική ανάπτυξη του Πανεπιστημίου, η έγκριση προγραμματικής συμφωνίας με την πολιτεία, ο προϋπολογισμός, ο Εσωτερικός Κανονισμός του, η επιλογή Πρύτανη;

β) Η Σύγκλητος

Τυπικά διατηρείται, αλλά εντελώς αποψιλωμένη από κρίσιμες αρμοδιότητες, αφού αυτές έχουν μεταφερθεί στο Συμβούλιο του Ιδρύματος (άρθ. 8). Αποτελεί πλέον διακοσμητικό όργανο, που περιορίζεται στο να εκφέρει μη δεσμευτική, απλή –όχι σύμφωνη– γνώμη!

γ) Ο Πρύτανης

Είναι μονοπρόσωπο όργανο, εξοπλισμένο με γενικό τεκμήριο αρμοδιότητας (άρθ. 8)! Μπορεί να υπηρετήσει δύο τετραετείς θητείες, δηλαδή 8 χρόνια. Δεν αναδεικνύεται πια από την πανεπιστημιακή κοινότητα με γενικές εκλογές. «Επιλέγεται» από τριμελή επιτροπή, την οποία ορίζει το Συμβούλιο του Ιδρύματος, μετά από *διεθνή* πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Εν παρόδω, αναρωτιέται κανείς μήπως η πρόσκληση αυτή θα απευθύνεται σε όλες τις χώρες του κόσμου αδιακρίτως. Οπότε ενδεχομένως γεννάται και ένα πρόβλημα γλωσσικής συνεννόησης του επίδοξου Πρύτανη με αυτούς που πρόκειται να διοικήσει, πιθανώς μέσω διερμηνέως! Η αρμοδιότητα επιλογής του ανήκει

πάντως στο Συμβούλιο, με ανέλεγκτη απόφαση του τελευταίου. Στη Σύγκλητο απομένει απλώς η έκφραση «γνώμης» ως προς τα πρόσωπα των υποψηφίων για τη θέση του Πρύτανη. Η υπόλοιπη ακαδημαϊκή κοινότητα κρατείται θεσμικά χωρίς φωνή και λόγο για την ανάδειξη του «ηγέτη» της.

Εδώ τριπλό είναι το πλήγμα που καταφέρεται στο συνταγματικά κατοχυρωμένο αυτοδιοίκητο των ΑΕΙ. α) Ο Πρύτανης μπορεί να μην ανήκει καν στην ακαδημαϊκή κοινότητα της οποίας θα προϊσταται. Θα διοικεί ακαδημαϊκή κοινότητα την οποία αγνοεί, όπως κι εκείνη αγνοεί τον ίδιο. Και μάλιστα χωρίς καν να αποκτά την ιδιότητα του δημόσιου λειτουργού. β) Παύει να εκλέγεται από αυτούς που –υποτίθεται ότι θα– εκπροσωπεί. γ) Από σύμβολο της ακαδημαϊκής κοινότητας ο Πρύτανης μετατρέπεται σε διευθύνοντα σύμβουλο. Πιθανώς *και σε αστυνόμο του πνεύματος*, εάν αναλογισθεί κανείς ότι έχει την αρμοδιότητα να κατανέμει και να ανακατανέμει τις θέσεις καθηγητών από Σχολή ή Τμήμα σε άλλη ακαδημαϊκή μονάδα του Ιδρύματος, χωρίς κανέναν απολύτως περιορισμό (άρθ. 16§3 του νομοσχεδίου)! Κατ' ουσίαν ο Πρύτανης διαθέτει και δικαίωμα απόλυσης καθηγητών, σαν να πρόκειται για *αφεντικό του Ιδρύματος*. Άραγε, ποια ακαδημαϊκή ελευθερία απομένει να απολαύουν εφεξής οι καθηγητές, όταν θα επικρέμαται στο κεφάλι τους τέτοιο φόβητρο για την ίδια τη θέση τους; Εν προκειμένω, επομένως, διαγράφεται ο πρωτοφανής κίνδυνος προγραφών εις βάρος συναδέλφων μας, ιδίως με κριτήρια ιδεολογικά.

δ) Η Σχολή

Στην πραγματικότητα προβλέπονται θεσμικά τρεις ξεχωριστές Σχολές, καίτοι παράλληλες (άρθ. 9,12,13 του νομοσχεδίου), που προφανώς θα διεκδικούν τους ίδιους –περιορισμένους βεβαίως– χώρους στέγασης για τις διακριτές δραστηριότητές τους! Σε περίοδο οξύτατης οικονομικής κρίσης ιδρύεται μία υπερδιογκωμένη γραφειοκρατική δομή, η υλοποίηση της οποίας θα αποβεί εξαιρετικά δαπανηρή και πρακτικά παραλυτική.

Και εδώ επίσης αφαιρείται το τεκμήριο αρμοδιότητας από τη Γενική Συνέλευση της Σχολής, αφήνοντας σ' αυτή μονάχα γνωμοδοτικές αρμοδιότητες, όπως και από τη Σύγκλητο. Τεκμήριο αρμοδιότητας έχει ένα ολιγομελές όργανο, η Κοσμητεία, με πολύ αποφασιστικές αρμοδιότητες κιόλας (command and control). Τέτοιες είναι: ο προγραμματισμός θέσεων καθηγητών, ορισμός επιτροπών κρίσης καθηγητών, αξιολόγηση του διδακτικού έργου, έγκριση προγραμμάτων σπουδών που εκπονούνται από «επιτροπές» τις οποίες συγκροτεί η Κοσμητεία και όχι από τα επί μέρους Τμήματα! Σημειωτέον ότι ο άνωθεν καθορισμός της εκπαιδευτικής και ερευνητικής πολιτικής για ολόκληρη τη Σχολή από την Κοσμητεία –όπως και από το Συμβούλιο του Ιδρύματος κεντρικά– παραβιάζει ευθέως την ακαδημαϊκή ελευθερία και την ελευθερία της έρευνας, νοούμενες ως ατομικό δικαίωμα καθενός διδάσκοντος.

Η θητεία του Κοσμήτορα μπορεί να είναι επίσης 4χ2= 8 έτη. Κοσμήτορας εκλέγεται όχι από τα μέλη των επί μέρους Τμημάτων της Σχολής με άμεση εκλογή, όπως θα ήταν

πρέπον, αλλά από το Συμβούλιο του Ιδρύματος (άρθ. 9). Δηλαδή «επιλέγεται» όχι μόνον *άνωθεν*, αλλά και *από άσχετους* προς τη Σχολή και τις επιστήμες που αυτή καλλιεργεί, και πάλι κατά κατάφωρη παραβίαση του αυτοδιοίκητου, αυτή τη φορά σε επίπεδο Σχολής. Εναλλακτικά το κείμενο του νομοσχεδίου προβλέπει κάτι ακόμη πιο εξοργιστικό. Δηλαδή η εκλογή του Κοσμήτορα να γίνεται *προσωπικά και ανεξέλεγκτα* από τον Πρύτανη, ο οποίος ορίζει επιτροπή που θα προεπιλέξει τους τρεις επικρατέστερους υποψηφίους! Σαν να είναι ο Κοσμήτορας τοποτηρητής ανά Σχολή του εκάστοτε Πρύτανη και της πολιτικής που ο τελευταίος εννοεί να επιβάλλει εκ των άνω και έξωθεν, εν σχέσει προς τα θεσμικώς άβουλα και άφωνα μέλη ΔΕΠ των Τμημάτων σε κάθε Σχολή.

ε) Τμήμα

Η Γενική Συνέλευση του Τμήματος καταντά σκιά του εαυτού της, με αρμοδιότητες ασήμαντες (άρθ. 10). Αντίθετα ισχυροποιείται η θέση του Προέδρου του Τμήματος, αφού αυτός θα συμμετέχει στην Κοσμητεία για 2 χρόνια, δρώντας εν δυνάμει και πάλι ανεξέλεγκτα από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος. Η τελευταία δεν θα έχει καν αρμοδιότητα να συντάξει προπτυχιακό ή μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών για το Τμήμα (άρθ. 10 και 38 του νομοσχεδίου) ή να συγκροτεί επιτροπές κρίσης των καθηγητών του Τμήματος! Αυτά ανήκουν πλέον στην πανίσχυρη Κοσμητεία της Σχολής. Εδώ καταλύεται πλήρως η συνταγματική απαίτηση για πλήρη αυτοδιοίκηση σε επίπεδο Τμήματος, διενεργούμενη από τους ίδιους τους καθηγητές του Τμήματος και για κρίσιμες υποθέσεις *του ίδιου* του Τμήματος. Όσο για το αληθινό κύτταρο της ακαδημαϊκής ζωής, τον Τομέα ομοειδών γνωστικών αντικειμένων σε κάθε επί μέρους Τμήμα, όπως τον γνωρίζαμε μέχρι σήμερα, παύει αναιτιολόγητα να έχει οποιαδήποτε θεσμική υπόσταση.

στ) Νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου για αξιοποίηση της περιουσίας ΑΕΙ

Σπουδαίο πρόβλημα εγείρει το ότι εν μέρει ή και εν όλω (!) η περιουσία των ΑΕΙ, δηλαδή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, μολονότι ταγμένη για την εξυπηρέτηση *δημόσιων* σκοπών, κατ' ουσίαν εκφεύγει του δημόσιου ελέγχου. Στο ίδιο άρθρο (59) διαφαίνεται *ασαφώς* ότι σε αυτό το νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου ανατίθεται *γενικά* η διαχείριση –όλων άραγε;– των πόρων του Ιδρύματος, περιλαμβανομένων και των κονδυλίων επιστημονικής έρευνας και αναπτυξιακών προγραμμάτων.

Το άρθρο περιέχει αόριστη και επικίνδυνη νομοθετική εξουσιοδότηση, αφού εναπόκειται σε προεδρικό διάταγμα να αναθέσει σ' αυτό το ΝΠΙΔ πληθώρα οικονομικών αρμοδιοτήτων, στενά συνυφασμένων με εκπαιδευτικές, κοινωνικές ή ερευνητικές υπηρεσίες του Ιδρύματος, καθώς και με διοργάνωση προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης. Και εδώ επίσης φαίνεται ότι ορισμένο όργανο, χωρίς *δημοκρατική* νομιμοποίηση πάλι, αποφασίζει *ετερόνομα*, επιβάλλοντας ποικίλες και πολύ δεσμευτικές υποχρεώσεις σε μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας. Όπως συνήθως, στο νομοσχέδιο αυτό, παρεκτός από το αυτοδιοίκητο, προσβάλλεται συνάμα και η ακαδημαϊκή και ερευνητική ελευθερία τους.

ΙΙ. Θεσμικά απροστάτευτο το πανεπιστημιακό προσωπικό

α) Καθηγητές

Το νομοσχέδιο προβλέπει περιέργως εξέλιξη του αναπληρωτή καθηγητή «με κλειστή διαδικασία», χωρίς πιθανούς συνυποψήφιους. Τούτο όμως απάδει στη γενική αρχή δημοσίου δικαίου, ότι οι δημόσιες θέσεις δέον να είναι ανοιχτές σε όσους διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα. Οι βαθμίδες περιορίζονται στις τρεις ανώτερες. Αντί του λέκτορα ή του διδάσκοντος με βάση το ΠΔ 407 εισάγεται ένας υβριδικός θεσμός συμβασιούχου επιστήμονα, με διδακτικά μόνον καθήκοντα, το πολύ για 5 χρόνια. Χωρίς καμία προοπτική εξέλιξης, ο ενδιαφερόμενος δεν θα έχει και σοβαρό κίνητρο να δεσμευτεί σε τόσο προσωρινή απασχόλησή του στο Πανεπιστήμιο.

Για λόγους οικονομικούς την τελευταία διετία έχει ήδη επέλθει σύντμηση των 3Ομελών εκλεκτορικών σωμάτων κρίσης μελών ΔΕΠ σε μόλις 15μελή. Με το προωθούμενο νομοσχέδιο το σώμα αυτό γίνεται μόλις πενταμελές, εκ των οποίων δύο μόνο μέλη θα ανήκουν στη Σχολή (άρθ. 26). Με τόσο ολιγομελή σύνθεση ανακύπτει μέγας κίνδυνος χειραγώγησης των κριτών από την ηγεσία του Ιδρύματος ή της Σχολής, καθώς και από ομάδες συμφερόντων που θα λειτουργήσουν στα διάκενα του αδιαφανούς συστήματος εξουσίας που προωθείται με το νομοσχέδιο στο Πανεπιστήμιο. Η κρίση των υποψηφίων δεν θα γίνεται σε δημόσια συνεδρίαση, αλλά εν κρυπτώ, με θεσμική αναπηρία της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος, χωρίς καμία συμβολή ή λόγο πάνω σε θέμα αμιγώς ακαδημαϊκό. Στο Τμήμα απλώς θα ανακοινώνεται εκ των υστέρων αν κάποιος τελικά εκλέχθηκε ή προάχθηκε, ερήμην του Τμήματος. Σε αντιστάθμισμα αυτού του θεσμικού ακρωτηριασμού, το νομοσχέδιο προνοεί οι υποψήφιοι για την υπό πλήρωση θέση να παρουσιάζονται ενώπιον όλων των καθηγητών της Σχολής για επίσκεψη γνωριμίας!

Η προτεινόμενη ρύθμιση προδίδει μία ταπεινωτική εμπάθεια απέναντι στους Έλληνες πανεπιστημιακούς δασκάλους, κρίνοντάς τους εκ προοιμίου και συλλήβδην ύποπτους να διαχειρισθούν τις σχετικές κρίσεις με την προσήκουσα αντικειμενικότητα. Ακόμη και οι μόνιμοι καθηγητές θα υπόκεινται σε περιοδική διαδικασία ατομικής αξιολόγησης ως προς το έργο τους από επιτροπές διεθνούς σύνθεσης. Αλλά ατομική αξιολόγηση καθενός μέλους ΔΕΠ ήδη γίνεται κατά την κρίση του πανεπιστημιακού δασκάλου από τη μία βαθμίδα στην άλλη, με τα κριτήρια του νόμου. Επιπρόσθετη διαδικασία ατομικής αξιολόγησης και μάλιστα περιοδική θυμίζει τον αλήστου μνήμης θεσμό του επιθεωρητή μέσης εκπαίδευσης. Υπερακοντίζει μάλιστα κι αυτόν τον θεσμό του επιθεωρητή, διότι εις βάρος του (κρινόμενου ως ανεπαρκούς) καθηγητή-δημόσιου λειτουργού προβλέπονται τώρα αρχικά οικονομικές κυρώσεις και τελικά απόλυσή του (άρθ. 18)! Και νέο έρεισμα λοιπόν παρέχεται για *πιθανή αστυνόμευση του πνεύματος και χειραγώγηση των συνειδήσεων* διά του φόβου των διδασκόντων στα Πανεπιστήμια.

β) Ειδικό εκπαιδευτικό και ερευνητικό προσωπικό

Προτείνεται ως υποκατάστατο του παλαιού επιστημονικού συνεργάτη, κάτι αληθινά απαραίτητο (άρθ. 29). Ωστόσο αφήνεται θολό αν θα είναι μόνιμοι και πώς θα επιλέγονται.

γ) Γραμματέας του ΑΕΙ

Με θητεία 4+4 έτη, οπότε κατόπιν αποχωρεί (άρθ. 29). Και εδώ επίσης η ρύθμιση μαρτυρεί προαντίληψη των συντακτών του νομοσχεδίου, ότι το πανεπιστημιακό προσωπικό στο εξής θα είναι περίπου *αναλώσιμοι άνθρωποι*, άρα ευχειραγώγητοι διά του φόβου της προσωρινότητας ή της απώλειας της θέσης τους.

III. Κατάργηση της σύνδεσης ανάμεσα σε Τμήμα και ορισμένη επιστήμη

Εξίσου ανησυχητικό είναι να καταστούν οι Σχολές καθοριστική ακαδημαϊκή μονάδα. Και μάλιστα εις τριπλούν: Σχολή προπτυχιακή, Σχολή μεταπτυχιακή, Σχολή διά βίου μάθησης. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα εισάγονται σε Σχολή και όχι σε Τμήμα. Η Σχολή και όχι Τμήμα θα απονέμει πτυχίο. Για μεταπτυχιακές σπουδές και εκπόνηση διδακτορικής διατριβής –σε εποχή ισχνών αγελάδων– ιδρύεται άλλη Σχολή, ειδική. Ποια θα είναι άραγε η σχέση της προπτυχιακής Σχολής με τη μεταπτυχιακή Σχολή και κατ' αρχάς ποια πρακτική σκοπιμότητα υπαγορεύει τέτοιον γραφειοκρατικό διαχωρισμό; Το πράγμα περιπλέκεται τραγελαφικά με την ύπαρξη και τρίτης παράλληλης Σχολής, αυτής που θα αναλάβει διά βίου μάθηση και εξ αποστάσεως διδασκαλία!

Η προπτυχιακή Σχολή θα έχει την ευθύνη για ενιαίο πρόγραμμα σπουδών του πρώτου ακαδημαϊκού έτους. Αλλά τι είδους ενιαίο πρόγραμμα σπουδών μπορεί να έχει π.χ. Φιλοσοφική Σχολή με τέσσερα ξενόγλωσσα Τμήματα, με Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Τμήμα Φιλολογικό, Τμήμα Ψυχολογίας, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής; Στα επόμενα δύο έτη σπουδών θα μπορεί άραγε σε τέτοια ασαφή ακαδημαϊκή μονάδα να καλλιεργείται βασική έρευνα, ώστε να μεταλαμπαδεύεται στο φοιτητικό κοινό; Στο νομοσχέδιο ο πραγματικός χρόνος σπουδών σε κάποια βασική επιστήμη από Τμήμα στριμώχνεται σε μόλις δύο χρόνια! Αλλά σε ποια χώρα του κόσμου, επί τέλους, συντελείται τέτοια τερατώδης συρρίκνωση του χρόνου σπουδών; Σε δύο έτη σπουδών πιθανώς εκμαθαίνεται η κομμωτική τέχνη, ωστόσο καμία βασική επιστήμη δεν προφταίνει να καλλιεργηθεί δεόντως και με ικανή βασική έρευνα. Εξ άλλου, με «πλήρη εφαρμογή του ευρωπαϊκού συστήματος πιστωτικών μονάδων» φοιτητές θα μπορούν να φέρνουν προς συνυπολογισμό στο δημόσιο Πανεπιστήμιο πιστωτικές μονάδες από διδασκαλία και σε *ιδιωτικές* εκπαιδευτικές επιχειρήσεις, οι οποίες όμως δεν λειτουργούν με *ακαδημαϊκούς* όρους! Τι είδους «ακαδημαϊκός» τίτλος θα απονέμεται έτσι;

Η Σχολή μπορεί να αποτελείται από Τμήματα, τα οποία θα οργανώνουν, υποτίθεται, διαφορετικά και ευέλικτα δομημένα προγράμματα σπουδών, ακόμη και μονοετούς διάρκειας. Εδώ ελλοχεύει ένας πρωτοφανής κίνδυνος για την ανθρώπινη γνώση συνολικά: να σπάσει η ενότητα καθεμιάς από τις επιστήμες, που μόνον αυτή επιτρέπει σφαιρική και κριτική επιστημονική συνείδηση. Και να θρυμματισθεί σε πλειάδα επί μέρους

κι αποσπασματικών στοιχείων γνώσης, ως πληροφοριών ασύνδετων μεταξύ τους.

Αλλά χωρίς να μπορεί να ενδιατρίβει κανείς με σχετική πληρότητα σε ορισμένη επιστήμη το «ευέλικτο» πρόγραμμα σπουδών καταντά αβαθές συμπίλημα σκόρπιων γνώσεων. Π.χ. σε Σχολή ΝΟΠΕ τι ακριβώς θα σπουδάζει εφεξής ο εισαγόμενος ατυχής φοιτητής: επιστήμη νομική, οικονομική, πολιτική; Ή μήπως όλα αυτά συγχρόνως και τελικά τίποτε απολύτως; Συνάμα εκλείπει και κάθε ουσιαστική δυνατότητα για αυθεντική «διεπιστημονικότητα», την οποία, ωστόσο, το υπουργικό κείμενο κατά δήλωσή του επιδιώκει. Διότι για καμία επιστήμη δεν θα μπορούν πλέον οι φοιτητές να σχηματίσουν σχετικά ολοκληρωμένη εικόνα, πόσο μάλλον διεπιστημονική κιόλας.

Επιπροσθέτως η κρίση διδακτορικής διατριβής ευτελίζεται ανεπανόρθωτα (άρθ. 39). Η κρίση αυτή θα γίνεται από δύο μόνο εξεταστές, οι οποίοι ορίζονται και πάλι εκ των άνω από την Κοσμητεία. Η «εξέταση» θα γίνεται χωρίς δημόσια υποστήριξη από τον υποψήφιο. Εν κρυπτώ και παραβύστω, δηλαδή, ως άλλη μία εστία πιθανής συναλλαγής ή αντιδεοντολογικής συνεννόησης. Επιπροσθέτως, εάν σημειωθεί διαφωνία μεταξύ των δύο εξεταστών ως προς τον βαθμό ή τη μνεία της διατριβής, πώς θα επιλυθεί άραγε το θέμα; Αυτό το απλούστατο ερώτημα φαίνεται να διέλαθε της προσοχής του συντάκτη του νομοσχεδίου! Όπως όμως είναι κοινώς γνωστό από αιώνων, τουλάχιστον tres collegium faciunt.

Οι νέοι άνθρωποι θα αποφοιτούν επομένως ως αδαείς σε συγκεκριμένη επιστήμη, ως κάτοχοι πτυχίων ευκολίας χωρίς κανένα επιστημονικό υπόβαθρο. Αλλά τότε τι αντίκρυσμα μπορεί περαιτέρω να έχουν τέτοια πτυχία στην αγορά εργασίας; Οι κρατούντες θα απαντούσαν προφανώς ότι οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να κάνουν επιπρόσθετη κατάρτιση ή διά βίου εκπαίδευση, με δικά τους χρήματα ασφαλώς. Κατάρτιση και πάλι ταχύρρυθμη και κατ' επίφασιν επιστημονική, στις Σχολές διά βίου μάθησης, που το νομοσχέδιο εξαγγέλλει.

Οπότε τι ακριβώς θα είναι αυτό που, άλλη μια φορά, η διορισμένη από τον Υπουργό ΑΔΙΠ (άρθ. 65), διεθνείς επιτροπές επιστημόνων ή ακόμη και ειδικευμένων *ιδιωτικών* επιχειρήσεων θα πιστοποιούν ως «ποιότητα» και «σύγχρονο πνεύμα» σε light προγράμματα σπουδών, όταν αυτά θα έχουν παύσει να καλλιεργούν με προσήλωση ορισμένη επιστήμη, εις βάθος και πλάτος; Και τι είδους «κριτικά ενημερωμένοι πολίτες» θα προετοιμάζονται, όταν τα προγράμματα σπουδών θα διαποτίζονται μονόπλευρα από αγωνία για αποτελεσματική σύνδεση με την αγορά εργασίας και την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας; Ποιο είναι τελικά το νόημα και η αξία της μόρφωσης για τους εμπνευστές του νομοσχεδίου; Ποιο Τμήμα θα μπορεί υπ' αυτές τις τραγικές συνθήκες να καταστεί «κέντρο αριστείας», όπως μας παροτρύνει το νομοσχέδιο;

Φοβόμαστε επομένως ότι, παρά τη ρητορική επίκληση του κειμένου στις αξίες του ορθού Λόγου και του Διαφωτισμού, το νομοσχέδιο θίγει καίρια την ελεύθερη, πολυφωνική και κριτική καλλιέργεια επιστημών και φιλοσοφίας. Στόχος του δεν είναι να διαπλασθούν

οι νέοι άνθρωποι σε «ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες», όπως αξιώνει από τα δημόσια ΑΕΙ το άρθ. 16§2 του Συντάγματος, χάριν της πνευματικής και κοινωνικής ανάπτυξης των ίδιων των πολιτών και του κοινού καλού. Στόχος είναι μάλλον να παράγεται ένα πολτώδες «ανθρώπινο κεφάλαιο» με επιφανειακή μεταλυκειακή εκπαίδευση. Αποξενωμένο από αυθεντικό επιστημονικό πνεύμα ή κριτική ικανότητα, απλώς και μόνο τιθέμενο στην υπηρεσία της κερδοφορίας των επιχειρήσεων, όποτε τυχόν καταφέρει να βρει κάποια θέση εργασίας, προσωρινή, ανασφάλιστη και πιθανότατα άσχημα αμειβόμενη.

IV. Ανεύθυνη απόσυρση του Κράτους από τη χρηματοδότηση των ΑΕΙ

Η επιβαλλόμενη από το Σύνταγμα πλήρης αυτοδιοίκηση των ΑΕΙ συναρτάται με την οικονομική αυτοτέλειά τους. Ως οικονομική αυτοτέλεια, όμως, νοείται αντικειμενικά η ανεξαρτησία τους από εξωτερικά κέντρα επιρροής, όπως η κυβέρνηση από τη μία πλευρά και ιδιωτικά οικονομικά συμφέροντα από την άλλη. Μόνον υπό τον όρο αυτό, εξ άλλου, μπορεί να υπάρξει αληθινά ακαδημαϊκή ελευθερία και ελευθερία της έρευνας. Έρευνα χρηματοδοτούμενη από ιδιωτικά κεφάλαια δεν μπορεί να αναπτύσσει ερευνητικά προγράμματα σε θέματα και με πνεύμα μη αρεστά στην επιχειρηματική τάξη. Η οικονομική αυτοτέλεια των Πανεπιστημίων θίγεται, όταν είτε εξαρτάται από ιδιώτες χορηγούς ή δανειστές είτε η δημόσια οικονομική στήριξη των ΑΕΙ δίνεται υπό όρους.

Η επί μακρόν υποχρηματοδότηση της ανώτατης εκπαίδευσης στη χώρα μας είναι γεγονός αδιαμφισβήτητο. Εδώ και δεκαετίες αντιστοιχεί περίπου στο μισό ποσοστό επί του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος, σε σύγκριση με τον κοινοτικό μέσο όρο –σήμερα το ποσοστό αυτό έχει κατέλθει πολύ περισσότερο. Αυτό υπήρξε βασική αιτία για την καθήλωση των ελληνικών ΑΕΙ σε μέτρια επίπεδα, όπως επίσης η ασύνετη και πρόχειρη εκ μέρους των κυβερνήσεων ίδρυση νέων πανεπιστημιακών τμημάτων στην περιφέρεια, για λόγους πελατειακών σχέσεων μέσω ενίσχυσης των τοπικών οικονομιών. Παρ' όλα αυτά ήδη το υπουργικό σχέδιο διαβούλευσης, κάνοντας μία αδόκιμη σύγκριση με την ανώτατη εκπαίδευση άλλων ευρωπαϊκών χωρών, κατέληγε στη διαπίστωση ότι τα ελληνικά ΑΕΙ στηρίζονται στην κρατική επιχορήγηση σε μεγαλύτερο ποσοστό από τον κοινοτικό μέσο όρο. Τούτο μπορεί να είναι αληθές, όμως οφείλεται σε ότι τα ελληνικά ΑΕΙ κατά κανόνα δεν έχουν δική τους αξιόλογη περιουσία ούτε γίνονται προς αυτά σπουδαίες δωρεές, ώστε να αυτοχρηματοδοτούνται ικανοποιητικά.

Όσο για την ιδιωτική οικονομία, αυτή, εξ αιτίας χρόνιων διαρθρωτικών αδυναμιών της, αδυνατούσε να δώσει ωθήσεις στα ΑΕΙ, ακόμη και σε περίοδο εντυπωσιακής κερδοφορίας του κεφαλαίου. Κατά μείζονα λόγο είναι πλήρως ανήμπορη για κάτι τέτοιο εν μέσω βαθύτατης οικονομικής κρίσης και ύφεσης της ελληνικής οικονομίας. Σε ποια ακριβώς αγορά, λοιπόν, και με ποιο αντάλλαγμα καλούνται να αποτανθούν τα ελληνικά ΑΕΙ, για να πετύχουν ποθητούς «εξωτερικούς πόρους και χορηγίες»; Πόσο μάλλον, όταν

σήμερα οι 8 στις 10 ελληνικές επιχειρήσεις δηλώνουν ότι αμφιβάλλουν αν θα συνεχίσουν να λειτουργούν το επόμενο εξάμηνο;

Μήπως οι συντάκτες του σχεδίου νόμου σε απώτερο χρόνο προσβλέπουν σε κανονικά δίδακτρα εις βάρος των οικογενειών των φοιτητών και φοιτητριών ακόμη και σε προπτυχιακό επίπεδο, εν αντιθέσει προς την επιταγή του Συντάγματος για *δωρεάν* ανώτατη παιδεία (άρθ. 16§4); Πράγματι το νομοσχέδιο εξαγγέλλει ότι μέσα σε τρία χρόνια από την έναρξη ισχύος του νόμου θα παύσει εντελώς η δωρεάν διανομή συγγραμμάτων στους φοιτητές (άρθ. 37). Και άλλες διατάξεις του επίσης προοιωνίζονται κάτι τέτοιο.

α) Χρηματοδότηση μειούμενη και υπό όρους που επιβάλλονται μονομερώς

Με πρόσχημα την οικονομική αυτοτέλεια, όχι μόνον ελαττώνεται δραματικά η κρατική χρηματοδότηση των ΑΕΙ, αλλά κι εξαρτάται από όρους που ετερόνομα επιβάλλει η εκάστοτε κυβέρνηση ως το ισχυρότερο αντισυμβαλλόμενο μέρος, με τις λεγόμενες «προγραμματικές συμφωνίες» ΑΕΙ και Πολιτείας. Υποτίθεται ότι τέτοιες συμφωνίες θα είναι «αμοιβαία δεσμευτικές». Ποια εμπιστοσύνη όμως εμπνέουν οι κυβερνώντες ότι θα τηρήσουν τα υπεσχημένα, ιδίως σε συνθήκες ολοένα πιο πενιχρής χρηματοδότησης των ΑΕΙ εξ αιτίας της εξυπηρέτησης των υπέρογκων δημόσιων χρεών της χώρας;

Το νομοσχέδιο προβλέπει ακόμη ότι το ύψος των μισθών του καθηγητικού προσωπικού των Ιδρυμάτων θα καθορίζεται από την Πολιτεία ως προς κάποια ελάχιστα όρια. Υποτίθεται ότι καθένα Ίδρυμα χωριστά θα μπορεί να χορηγεί και επιπρόσθετες μισθολογικές παροχές ως «κίνητρο» για μεγαλύτερη αποδοτικότητα. Αλλά ποια ελληνικά ΑΕΙ θα έχουν την πραγματική οικονομική δυνατότητα για κάτι τέτοιο, με προδιαγραμμένη στο μέλλον την οικονομική ασφυξία τους, αυτό αφήνεται αναπάντητο. Εάν έτσι έχει το πράγμα, τότε το νομοσχέδιο αυθαίρετα απαγορεύει στους καθηγητές να λαμβάνουν, ενόσω υπηρετούν, σύνταξη από άλλη πηγή (άρθ. 22). Η απαγόρευση αυτή είναι επίσης αντισυνταγματική, εφόσον θίγει γεννημένα περιουσιακά δικαιώματα των καθηγητών. Συγχρόνως, ειδικά για καθηγητές πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης γίνεται άκρως περιοριστική αναφορά των θεμιτών πόρων τους. Έτσι, π.χ. καθηγητές Νομικής δεν θα επιτρέπεται να λαμβάνουν ούτε καν τη μικρή αμοιβή από διδασκαλία κάποιων ωρών στην Εθνική Σχολή Δικαστών.

Η χρηματοδότηση των ανωτάτων ιδρυμάτων γίνεται αντιληπτή από το σχέδιο νόμου όχι ως συνταγματική υποχρέωση της πολιτείας προς όλα τα ΑΕΙ, ανάλογα με τις πραγματικές ανάγκες τους, αλλά ως «επιβράβευση» μερικών από αυτά για τα επιτεύγματά τους με συγκεκριμένο τρόπο (άρθ. 61). Κατά μία αντίληψη μεταβλητής γεωμετρίας. Αλλά η αντίληψη αυτή μαρτυρεί καταφανώς μία στάση κοινωνικού δαρβινισμού: ας επιβιώσουν λίγα από τα υπάρχοντα ΑΕΙ, τα υπόλοιπα δεν πειράζει κι αν φυτοζωούν ή να κλείσουν.

β) Παροχές προς τους φοιτητές

Παροχές για σίτιση και στέγαση θα γίνονται αποκλειστικά από τα ίδια τα Ιδρύματα, με

σχήματα συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Προβλέπονται επίσης φοιτητικές υποτροφίες και δάνεια, σε συνεννόηση με τον τραπεζιτικό τομέα για τη διευκόλυνση των ελληνικών οικογενειών (άρθ. 52). Εδώ η κοινωνική πολιτική του ελληνικού «κοινωνικού κράτους» εξαερώνεται και το κενό αναλαμβάνει να καλύψει ο τραπεζιτικός τομέας της οικονομίας, επί πληρωμή φυσικά και εντόκως!

Εύλογα μπορεί να υποθέσει ο καθείς ότι αυτά πρόκειται να ψαλιδίσουν ακόμη περισσότερο τη δωρεάν δημόσια παιδεία, μετακυλίοντας μεγάλα κόστη στους προϋπολογισμούς των νοικοκυριών, τα οποία ήδη δοκιμάζονται αγρίως από αλλεπάλληλες περικοπές μισθών/συντάξεων και βαρύτατη φορολόγηση. Πώς θα μπορέσουν όμως οι νέοι πτυχιούχοι να εξοφλήσουν το περιβόητο τραπεζιτικό δάνειο σπουδών, όταν η ανεργία στις τάξεις τους έχει ξεπεράσει το 50%; Η αρνητική βρετανική εμπειρία από τέτοιον πειραματισμό θα έπρεπε να είναι αρκούντως διδακτική.

Εν συμπεράσματι

Το κρινόμενο νομοσχέδιο παρουσιάζει τη χώρα μας ως πανεπιστημιακά υπανάπτυκτη, προσβάλλοντας βαθύτατα το κύρος των πανεπιστημιακών δασκάλων και όσων έχουν αποφοιτήσει από τα ΑΕΙ της. Διακηρυκτικά ομνύει στην «κοινωνία της γνώσης», ενώ στην πραγματικότητα θέτει βάσεις για γενικευμένη ημιμάθεια στην ανώτατη παιδεία. Καμία επιστήμη δεν εκμαθαίνεται με fast truck σπουδές σε μόλις δύο έτη. Ακαδημαϊκή παράδοση δύο αιώνων διαγράφεται συνάμα με μονοκονδυλιά. Φοβούμαστε ότι πρόθεση των κυβερνώντων είναι να σαρωθεί, όχι να βελτιωθεί το υπάρχον σύστημα ανώτατης εκπαίδευσης στη χώρα μας. Έτσι ώστε να φτιαχτεί εξ υπαρχής αλλιώτικο, κατά μηχανική απομίμηση ενός προτύπου συγκρότησης «Πανεπιστημίου» ως ιδιωτικής επιχείρησης, με διευθυντικό προνόμιο του εργοδότη, ακόμη και για αυθαίρετη απόλυση καθηγητών. Η «λογοδοσία» και η «εξωστρέφεια» που επιζητείται φορτικά από τα ΑΕΙ καταντά λόγος κενός. Το ζητούμενό τους είναι κατά βάση οικονομικό, ούτε μορφωτικό ούτε κοινωνικής προόδου.

Από τη μία μεριά καταγγέλλεται ο κρατικός εναγκαλισμός των ΑΕΙ, ενώ από την άλλη, με επίταση του κρατικού καταναγκασμού, επιζητείται η μετατροπή τους από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση σε συγκεχυμένα εταιρικά σχήματα. Εκφράζουμε τον φόβο ότι οικονομική κρίση διαρκείας και αποπνικτική δημοσιονομική πειθαρχία θα αποτελειώσουν εν καιρώ το δημόσιο αγαθό της δωρεάν ανώτατης παιδείας, ώστε το εναπομένον κενό να καλυφθεί εξ ολοκλήρου πια από ιδιωτικές εταιρίες παροχής αμφίβολων εκπαιδευτικών υπηρεσιών επί πληρωμή.

Για τους λόγους αυτούς τα συγκλητικά ψηφίσματα των Πανεπιστημίων μας έχουν κρίνει ότι ήδη το «κείμενο διαβούλευσης» –και σήμερα το ομόρροπο νομοσχέδιο– υπήρξε τόσο επιβλαβές στις γενικές κατευθύνσεις του και τόσο άκαμπτο στους άξονές του, ώστε καθίσταται ανεπίδεκτο βελτίωσης και ως εκ τούτου απορριπτέο.

Αξιότιμοι Κύριοι και Κυρίες Βουλευτές,

Είναι φανερό ότι οι θέσεις που υπερασπιζόμαστε νοιάζονται για άξια λόγου, όχι προσχηματική, δημόσια και δωρεάν ανώτατη εκπαίδευση. Ως γενικεύσιμο συμφέρον της ελληνικής κοινωνίας, σε συμφωνία με το ισχύον Σύνταγμα της χώρας, αλλά και με τις δεσμεύσεις της που απορρέουν από το άρθ. 26 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, καθώς κι από σειρά διεθνών συμβάσεων για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, οι οποίες έχουν συνταχθεί υπό την αιγίδα του ΟΗΕ. Αυτό το τελευταίο, άλλωστε, πιστοποιείται και στην πολύ πρόσφατη τοποθέτηση του ειδικού ανεξάρτητου εμπειρογνώμονα του ΟΗΕ, που επισκέφθηκε πρόσφατα τη χώρα μας, ότι υπό συνθήκες βάναυσης οικονομικής αναδιάρθρωσης κινδυνεύουν σχεδόν όλα τα ατομικά, τα πολιτικά, τα κοινωνικά, αλλά *και τα μορφωτικά δικαιώματα* των Ελλήνων πολιτών. Επομένως μόνο κακόπιστοι ή ιδιοτελείς θα μπορούσαν να υποστηρίξουν ότι όλα αυτά αποτελούν τάχα «συντεχνιακά συμφέροντα» κάποιων βολεμένων δημόσιων λειτουργών ή θέσεις παρωχημένες για τη «νέα εποχή».

Όλοι διαισθανόμαστε το ιλιγγιώδες μέγεθος της κρίσης που πλήττει την εθνική οικονομία, με αβέβαιη έκβαση προσεχώς και για κάμποσα χρόνια. Ας μην επιβαρυνθεί ακόμη περισσότερο η ζοφερή αυτή πραγματικότητα με μία κατεδαφιστική νομοθετική παρέμβαση, με προοπτική ολέθρια για την ανώτατη παιδεία της ελληνικής κοινωνίας. Απευθύνουμε γι' αυτό αγωνιώδη έκκληση προς Εσάς, ώστε να μη συνδράμετε σε αντισυνταγματική διάλυση της ανώτατης εκπαίδευσης στη χώρα μας, σε ξεθεμελίωμά της θεσμικό, μορφωτικό και οικονομικό.

Ο ελληνικός λαός έχει εμπιστευθεί σε πολιτικούς αντιπρόσωπους του, κατά την ενάσκηση της νομοθετικής εξουσίας, να διαγιγνώσκουν και να προάγουν το κοινό καλό ως γενικεύσιμο συμφέρον της κοινωνίας, σε πλαίσιο «κοινωνικού κράτους δικαίου» (άρθ. 25§1). Τέτοιο αγαθό και συνάμα δικαίωμα είναι επίσης αυτό της μόρφωσης και της εκπαίδευσης. Αλλά τι είδους «κοινωνικό κράτος» μπορεί να υπάρξει, όταν τα δημόσια αγαθά σ' αυτό είτε εκποιούνται αμετάκλητα είτε καθίστανται επί πληρωμή, δηλαδή εμπορεύσιμα πράγματα; Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθ. 25§2 του Συντάγματος, δέον η αναγνώριση και η προστασία του θεμελιώδους και απαράγραπτου δικαιώματος στη μόρφωση από την ελληνική Πολιτεία να «αποβλέπει στην πραγμάτωση της κοινωνικής προόδου μέσα σε ελευθερία και δικαιοσύνη».

Θα παράσχετε αληθινά υψηλή υπηρεσία απέναντι στον ελληνικό λαό που πολιτικά αντιπροσωπεύεται μέσω Υμών, εφόσον σταθείτε στο ύψος του ανωτέρω καθήκοντος. Ειλικρινώς προσβλέπουμε σε τούτο, από κοινού με τους γονείς των φοιτητών και των φοιτητριών μας, στο παρόν και στο μέλλον, για το κοινό καλό.

4 Ιουλίου 2011